

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Uudistuvat tutkinnon perusteet –webinaarisarja 19.3.2026

Tuija Artama, Jarno Pöntinen ja Jaana Villikka-Storm

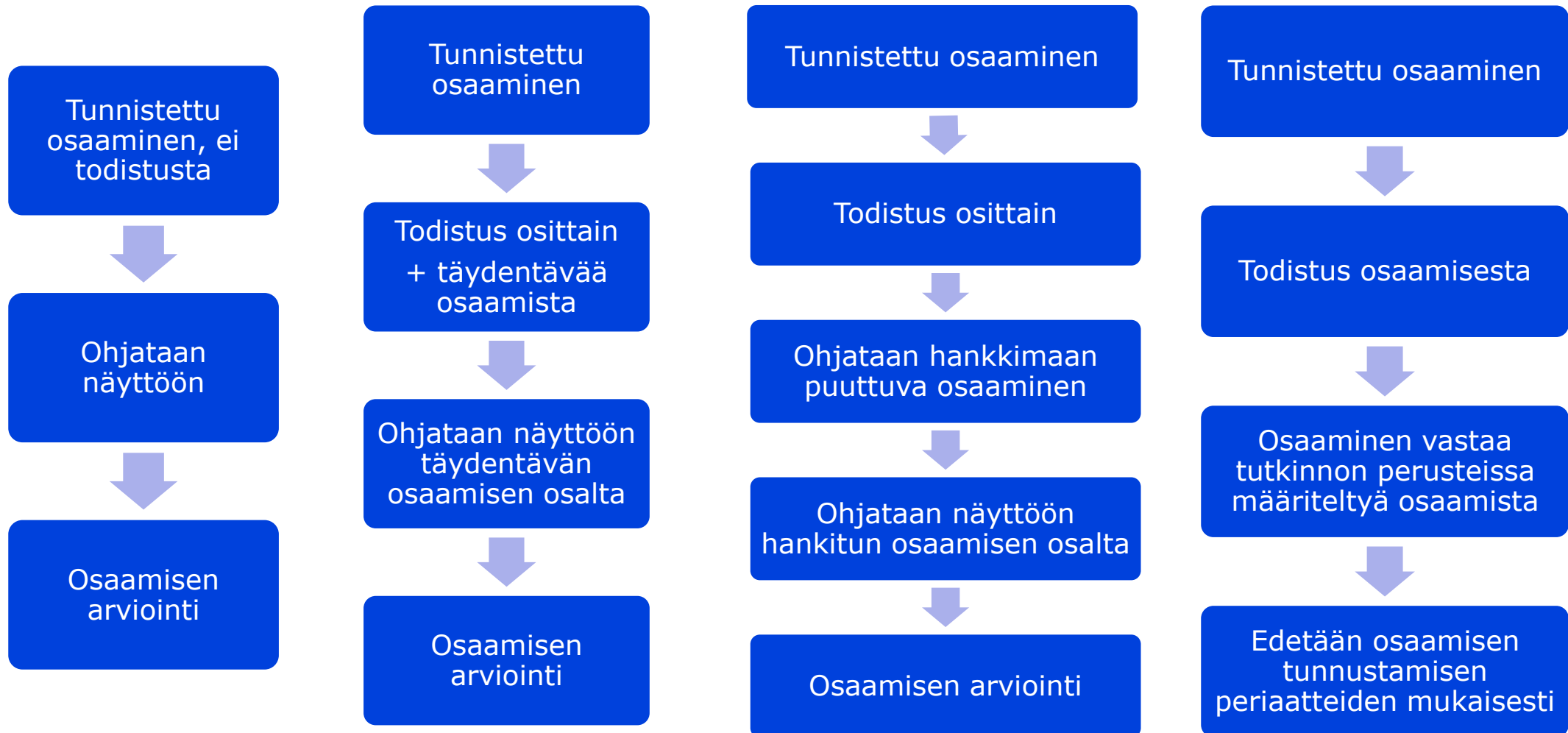
Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen – miksi?

- Osaamisen tunnistamisen tarkoituksena on selvittää, onko opiskelijalla aiemmin hankittua tavoitteena olevan tutkinnon perusteessa määriteltyä osaamista.
- Opiskelijan aiemmin hankkiman osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella vältetään tarpeeton päällekkäinen koulutus ja osaamisen arviointi. Kun tiedetään, mitä opiskelija jo osaa, koulutusta voidaan suunnata tarkoituksenmukaisesti uuden osaamisen hankkimiseen.
- Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on koulutuksen järjestäjän tehtävä.
- Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tehdään osana opiskelijan opintojen henkilökohtaistamista.

Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

- Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta säädetään ammatillisen koulutuksen **laissa** (531/2017) 46 ja 47 §:ssä.
- Valtioneuvoston **asetuksen** (673/2017) 10 §:ssä säädetään tutkintokoulutuksen opiskelijan aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen menettelytavoista.
- Opetushallitus on antanut ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 47 §:n mukaisesti **määräyksen** osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteista sekä arvosanojen muuntamisesta (uusin muutos OPH-7465-2025).
- **Tutkinnon perusteet** määräävät, mitä osaamista tutkintoon ja tutkinnon osiin voidaan tunnustaa
- Opetushallitus on tehnyt **tukimateriaalia** osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/muu/9139560/tiedot>
- **Koulutuksen järjestäjä** päättää osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytännön menettelytavoista ammatillista koulutusta koskevien lakien, asetusten ja Opetushallituksen määräysten mukaisesti.

Osaamisen tunnistamisen eri vaihtoehdot

Osaamisen tunnustamisen yleiset periaatteet

Tunnustamisen pohjana olevat asiakirjat

- Tunnustaminen tehdään opiskelijan esittämien ja toimittamien toimivaltaisen viranomaisen antamien todistusten tai opintosuoritusotteiden tai vastaavien asiakirjojen perusteella
 - todistus, opintosuoritusrekisteriote tai vastaava asiakirja sekä KOSKI-tietovarannon tiedot
 - aina **alkuperäisistä asiakirjoista** tai oikeaksi todistetuista kopioista
- Mikäli asiakirjat eivät täytä edellytettyjä vaatimuksia, mutta todetaan, että opiskelijalla on tarvittava osaaminen, koulutuksen järjestäjä ohjaa opiskelijan näyttöön tai muuhun osaamisen osoittamiseen.

Miten osaamista tunnustetaan ja tunnustetaan, kun on kyse ulkomaisista todistuksista?

- Opiskelija toimittaa koulutuksen järjestäjälle alkuperäisen todistuksen tai virallisesti todistetun kopion sekä muut tarvittavat asiakirjat
- Koulutuksen järjestäjä varmistaa, että todistus on ko. maassa toimivaltaisen viranomaisen antama
- Suoritusten sisältö ja laajuus tulee olla kuvattuna riittävän tarkasti, jotta vastaavuuden arviointi voidaan tehdä
- Todistuksessa tulee olla arvosanat, jotka voidaan tarvittaessa muuntaa
- Koulutuksen järjestäjä päättää ulkomaisten todistusten käyttämisestä osaamisen tunnustamisessa edellä mainittujen vaatimusten pohjalta
- Jos tunnustamista ei voida asiakirjojen perusteella tunnustaa, niin opiskelija ohjataan näyttöön

Osaamisen tunnustaminen

- Koulutuksen järjestäjän tulee tunnustaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen, joka vastaa tutkinnon perusteiden **pakollista** osaamista ja osaaminen on **ajantasaista**. Ajantasaiseksi katsotaan voimassa olevien tutkinnon perusteiden mukaisesti hankittu osaaminen. Siirtymäajalla olevat perusteet katsotaan voimassa oleviksi.
- Lisäksi, mikäli opiskelijalla on osaamista, joka olisi mahdollista tunnustaa tutkinnon **valinnaisiin** tutkinnon osiin tai yhteisten tutkinnon osien valinnaisiin osa-alueisiin, tunnustamisesta keskustellaan opiskelijan kanssa henkilökohtaistamisessa ja **sovitaan** henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa huomioiden opiskelu- ja urasuunnitelman tavoitteet.
- Valinnaisen osaamisen osalta voidaan myös todeta, että opiskelijalle voi olla tarpeen hankkia uutta osaamista sen sijaan, että osaksi tutkintoa tunnustetaan aiempaa osaamista, josta hänellä on jo todistus.

Osaamisen tunnustaminen sisällyttämällä

- **voimassa olevien tutkinnon perusteiden** mukaisesti suoritettut ammatilliset tutkinnon osat ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueet
 - Poikkeuksena sisältömuutokset 1.8.2026 voimaan tulevissa ammatillisten perustutkintojen yhteisten tutkinnon osien osa-alueissa
- lukio-opinnot, korkeakouluopinnot ja muiden toimivaltaisten viranomaisten arvioimat ja todentamat opinnot siten, kuin tutkinnon muodostuminen mahdollistaa (koskee aiemmin hankittua osaamista, **jota ei ole määritelty tutkinnon perusteissa**).
- tehdä osaamisen tunnustamispäätöstä (hallintopäätös), eikä opiskelija voi pyytää osaamisen arvioinnin tarkistamista tai arvioinnin oikaisua.
- opiskelija voi kuitenkin halutessaan korottaa sisällyttämällä tunnustettua arvosanaa (koskee tutkinnon osia, joissa osaaminen määritelty perusteissa)

Osaamisen tunnustaminen arvioimalla osaamisen vastaavuus ja ajantasaisuus

Mikäli opiskelijalla on aiemmin hankittua osaamista, joka on hankittu

- 1) ei-voimassa olevien tutkinnon perusteiden mukaisesti tai
- 2) lukio-opinnoissa, korkeakouluopinnoissa tai muina toimivaltaisen viranomaisen arvioimina ja todentamina opintoina,

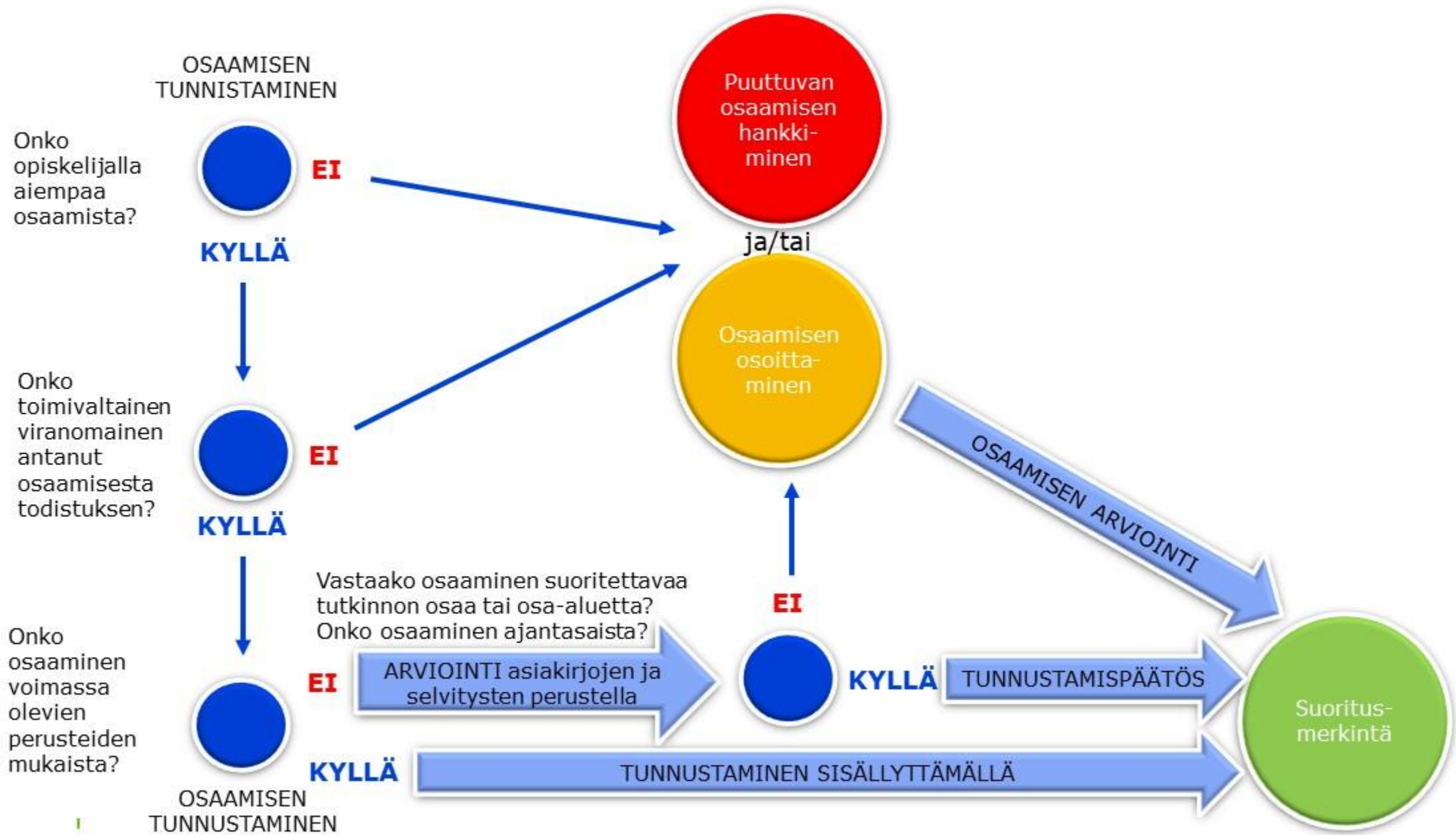
ne voidaan tunnustaa tutkinnon perusteissa määriteltyihin tutkinnon osiin, mikäli osaaminen **vastaa sisällöllisesti** tutkinnon perusteita ja osaaminen **on ajantasaista**.

Osaamisen tunnustaminen arvioimalla osaamisen vastaavuus ja ajantasaisuus

- **Osaamisen vastaavuus** arvioidaan vertaamalla aiemmin suoritettujen opintojen sisältöjä suoritettavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukseen tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen osaamistavoitteisiin opiskelijan toimittamien asiakirjojen perusteella.
- **Osaamisen ajantasaisuus** arvioidaan yksilöllisesti opiskelijan esittämien dokumenttien, kuten työtodistusten, portfolioiden ja työnäytteiden perusteella, tai haastatteluin. Osaamisen ajantasaisuutta arvioidaan kokonaisuutena keskeisen osaamisen näkökulmasta. Ajantasaisuuden arvioinnin menetelmät voivat vaihdella tilanne- ja opiskelijakohtaisesti.
- Mikäli opiskelijan esittämien asiakirjojen ja muiden selvitysten perusteella aiemmin hankitun osaamisen vastaavuutta ja/tai ajantasaisuutta ei voida todeta, mutta opiskelijalla on tarvittava osaaminen, koulutuksen järjestäjä voi ohjata opiskelijan näyttöön tai muuhun osaamisen osoittamiseen.

Tunnustamispäätös

- Osaamisen arvioija tai arvioijat valitaan tunnustettavan **tutkinnon osan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueen** mukaisesti.
- Koulutuksen järjestäjä nimeää arvioijat opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (L986/1998, muutos 1150/2017) annetun asetuksen ja ammatillisen koulutuksen säädösten (L531/2017, VNA 673/2017) mukaisesti.
- Arvioijana voi toimia muu koulutuksen järjestäjän edustaja vain poikkeustapauksissa.
- Arvioijilla tulee olla riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan liittyvä ammattitaito ja osaaminen sekä riittävä perehtyneisyys arviointiin ja suoritettavan tutkinnon perusteisiin.
- Kun tunnustetaan **ammattillisia tutkinnon osia**, arvioinnin tekee kaksi opettajaa. Työelämän edustajat eivät osallistu osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden arviointiin.
- Tunnustamispäätös on **hallinnollinen päätös**, joka voi olla myönteinen tai kielteinen.
- Opiskelijalla on oikeus pyytää **arvioinnin tarkistamista** arvioijilta ja tarvittaessa arvioinnin oikaisua työelämätoimikunnalta.

Esimerkki: Miten toimitaan, jos opiskelija aloittaa tutkinnon suorittamisen keväällä 2026 ja uudet tutkinnon perusteet tulevat voimaan 1.8.2026 ja

opiskelija haluaa siirtyä uusiin tutkinnon perusteisiin?

- jos opiskelija haluaa siirtyä suorittamaan tutkintoa uuden perusteen mukaan, aiemmin osoitettu osaaminen tulee tunnustaa. Mikäli tutkinnon osan koodi on muuttunut, tehdään vastaavuuden arviointi tutkinnon osien välillä ja tarvittaessa opiskelija hankkii ja osoittaa puuttuvan osaamisen.
- osaamisen tunnustamisessa tutkinnon muodostumisen kohtaa: "Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta", ei voida käyttää tässä tapauksessa ellei kyse ole aiemmin suoritettu valinnainen tutkinnon osa, jonka sisältämää osaamista ei ole uudessa perusteessa.

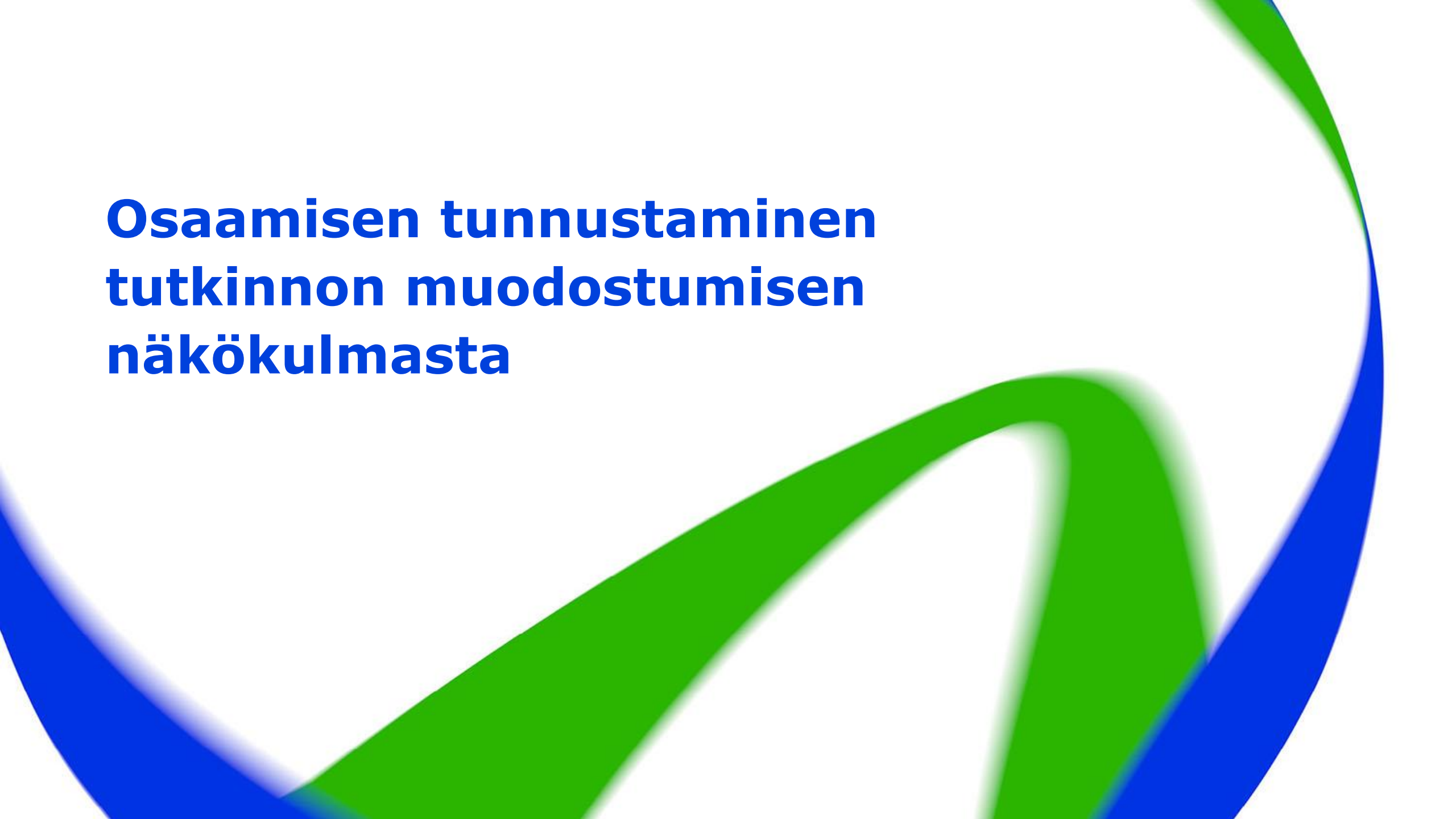
opiskelija haluaa suorittaa yhden tutkinnon osan uusien tutkinnon perusteiden mukaisesti?

- siirtymäajan perusteilla opiskeleva opiskelija voi valita uudesta perusteesta valinnaisen tutkinnon osan kohtaan "Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta", kun kyse ei ole samasta osaamisesta, jonka hän on jo suorittanut. Tutkinnon osa tunnustetaan sisällyttämällä suoritettavaan tutkintoon.

opiskelija ei halua siirtyä uusiin tutkinnon perusteisiin?

- opiskelijalla on oikeus suorittaa tutkinto siirtymäajalla olevien perusteiden mukaisesti siirtymäajan puitteissa.

Osaamisen tunnustaminen tutkinnon muodostumisen näkökulmasta

Perustutkinnon muodostuminen

**MUUTOS
1.8.2026
alkaen:
voimassa
olevasta
perusteesta**

^ Ammatilliset tutkinnon osat	145	Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa	5 - 15
		...	
^ Turvallisuusvalvoja (10088)	145	Tutkinnon osa ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta	5 - 15
		...	
▼ Pakolliset tutkinnon osat	55	Tutkintoon voi valita tutkinnon perusteissa määritellyn ammatillisen tutkinnon osan tai osia voimassa olevista toisen ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteista.	
▼ Valinnaiset tutkinnon osat	90		
		Korkeakouluopinnot	5 - 15
		...	
▼ Yhteiset tutkinnon osat	35	Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja	1 - 25
		...	

Tunnustaminen ammatillisiin tutkinnon osiin

Tutkinnon muodostuminen	Toimenpiteet
Ammatilliset tutkinnon osat, joissa sisältö on määrätty	<ul style="list-style-type: none">• Aiemmin hankitun osaamisen tulee vastata sisällöllisesti tutkinnon perusteen ammattitaitovaatimuksia ja opiskelijan osaamisen tulee olla ajantasaista.• Osaamisen katsotaan olevan ajantasaista, mikäli aiemmin hankittu osaaminen on suoritettu voimassa olevien tai siirtymäajalla olevien ammatillisten tutkinnon perusteiden mukaisesti.• Muiden suoritusten osalta opiskelijan osaamisen ajantasaisuus arvioidaan.
Paikallisiin ammattitaitovaatimukseen perustuva tutkinnon osa	<ul style="list-style-type: none">• Aiemmin hankitun osaamisen tulee vastata paikallisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia ja opiskelijan osaamisen tulee olla ajantasaista.• Tähän kohtaan ei voi tunnustaa toisen tutkinnon paikallista tutkinnon osaa.
Tutkinnon osa tai osia toisesta ammatillisesta tutkinnosta	<ul style="list-style-type: none">• Tunnustettavan suorituksen vastaavuutta ei arvioida• Voidaan tunnustaa vain voimassa olevien ja siirtymäajalla olevien tutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osia
Korkeakouluopinnot	<ul style="list-style-type: none">• Suorituksen vastaavuutta ja opiskelijan osaamisen ajantasaisuutta ei arvioida.

Korkeakouluopintojen tunnustaminen perustutkintoon

- Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017, 11 §:
"ammatillisen perustutkinnon valinnaisiin ammatillisiin tutkinnon osiin sisältyvä ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon tutkinnon osa **taikka tutkintoon sisällytettävät korkeakouluopinnot** arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty"
 - Muutos voimaan 1.12.2025
 - Aiemmin korkeakouluopinnoista tehtyjä osaamisen tunnustamisia ei muuteta.
 - "Sisällytettävät" -> osaamisen tunnustaminen ei edellytä osaamisen ajantasaisuuden tai/ja vastaavuuden arviointia
 - Kun korkeakoulussa hankittua osaamista tunnustetaan tutkinnon perusteissa määrättyyn (ammattitaitovaatimukset/osaamistavoitteet) kohtaan tulee osaamisen vastata ammattitaitovaatimuksia/osaamistavoitteita ja olla ajantasaista

Tunnustaminen yhteisiin tutkinnon osiin

Yhteisten tutkinnon osien pakolliset osaamistavoitteet

- Tunnustettavan osaamisen tulee vastata sisällöllisesti ja osaamisen tulee olla ajantasaista.
- Mikäli osaaminen on hankittu ammatillisessa koulutuksessa, osaamisen ajantasaisuuden määrittelee perusteiden voimassaolo.
- Käytössä olevan tai sitä edellisen lukion opetussuunnitelman mukaiset suoritukset voidaan katsoa ajantasaiseksi osaamiseksi

Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet

Tutkinnon perusteissa määrätyt osaamistavoitteet

- Tunnustettavan osaamisen tulee vastata sisällöllisesti ja osaamisen tulee olla ajantasaista

Koulutuksen järjestäjän päättämät valinnaiset osaamistavoitteet

- Tunnustettavan osaamisen tulee vastata sisällöllisesti ja osaamisen tulee olla ajantasaista.
- Voidaan tunnustaa myös toisella koulutuksen järjestäjällä suoritettuja "paikallisia" ilman vastaavuuden arviointia. Tunnustaminen tehdään alkuperäisellä nimellä ja laajuudella

Muu aiemmin hankittu osaaminen, joka tukee tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita.

- Osaamisen ajantasaisuutta tai vastaavuutta ei arvioida
- Tunnustaminen tehdään alkuperäisellä nimellä

Näkökulmia osaamisen tunnustamisesta yhteisiin tutkinnon osiin

- Vain kokonaisia osa-alueita voidaan tunnustaa
- **Vastaavuuden** määrittelyssä voidaan hyödyntää Opetushallituksen määräystä: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojenmuuntaminen ammatillisessa koulutuksessa (OPH-7465-2025)
 - Liite 1 ja 2
- Sisällytettäessä aiemmin hankittua osaamista joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita
 - Osaaminen tunnustetaan suorituksen alkuperäisellä nimellä. Tunnustettaessa osaamista lukio-opinnoista käytetään laajuuden määrittelyssä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen määräyksessä määritellyjä kertoimia. Tunnustettaessa osaamista korkeakouluopinnoista, koulutuksen järjestäjä päättää tunnustamisen laajuuden, joka voi olla 1-9 osaamispistettä.
 - KOSKI-tietoihin tunnustaminen siirretään "paikallisena" osa-alueena, sillä KOSKI-järjestelmässä ei ole erillistä "paikkaa" tällaiselle osaamisen tunnustamiselle

Esimerkki: ruotsin kielellä suoritettujen yhteisten tutkinnon osien osaamisen tunnustaminen suomenkielisessä koulutuksessa

Suomenkielinen ammatillinen perustutkinto	Aiemmat ruotsinkieliset suoritukset
Viestintä- ja vuorovaikutus äidinkielellä	<ul style="list-style-type: none">• Ruotsi äidinkielenä -suorituksia ei voi tunnustaa tähän osa-alueeseen
Viestintä ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä, ruotsi	<ul style="list-style-type: none">• Koulutuksen järjestäjä määrittelee vastaavuuden aikaisemmista suorituksista• Opiskelija voidaan ohjata myös osoittamaan osaamisensa• Ei voida tunnustaa ruotsinkielisessä perustutkinnossa suoritettua "Kommunikation och interaktion på det andra inhemska språket, finska" osa-alueetta

Esimerkki: Osaamisen tunnustaminen, kun opiskelija on suorittanut lukiossa sekä englannin että espanjan kielen opintoja

“Opiskelija on aiemmin suorittanut lukiossa sekä englannin että espanjan opintoja, jotka voitaisiin tunnustaa valinnaiseen osaamiseen.”

- Tutkinnon perusteissa olevat valinnainen osa-alue voidaan tunnustaa vain kerran
 - Ei siis voida tunnustaa viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä valinnaiset osaamistavoitteet, englanti 3 osp ja viestintä **ja** vuorovaikutus vieraalla kielellä valinnaiset osaamistavoitteet, espanja 3 osp
- Mutta osaamista voidaan tunnustaa tutkinnon muodostumisen mukaisesti valinnaiseen osaamiseen, joka tukee tutkinnon perusteissa olevaa osaamista. Tällöin tunnustaminen tehdään suorituksen alkuperäisellä nimellä viitetietoineen.

Osaamisen tunnustamisen viitemerkinnät

Osaamisen tunnustamisen viitemerkinnät

- Tutkinnon osa on tunnustettu <tutkinnon nimi> sekä tutkinnon perustemääräyksen päätöspäivämäärä ja diaarinumero.
- Mikäli diaarinumerotietoa ei ole saatavilla, viitetietoihin merkitään asianomaisesta tutkinnon osasta: Tutkinnon osa on tunnustettu <tutkinnon nimi> sekä todistuksen antajan nimi ja päivämäärä.
- Lisäksi viitetietoihin merkitään tutkinnon osan laskennallinen laajuus osaamispisteinä, mikäli se
 - poikkeaa tutkinnon osan, korkeakouluopintojen tai
 - muiden suoritusten alkuperäisestä laajuudesta tai laajuus puuttuu kokonaan.
- OPH:n määräyksessä vaihtoehdot Kuljetusalan perustason ammattipätevyys –tutkinnon osan tunnustamisen viitemerkinnöistä
- Lisätiedot: OPH:n todistuksia koskeva määräys [OPH-4646-2024](#)

Osaamisen tunnustamisen viitemerkinnät

- Viitetieto merkitään tutkinnon osan nimen jälkeen juoksevilla numeroinnilla.
 - tätä merkintätapaa käytetään myös silloin kun yhteisen tutkinnon osan **kaikki osa-alueet on tunnustettu**
- Poikkeuksena edellisestä:
 - yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja (ammattilliset perustutkinnot) -> viitetieto opinnon nimen perään
 - korkeakouluopinnot -> viitetieto opinnon nimen perään
- Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaamisen tunnustamisen viitetiedot merkitään **opintosuoritusrekisteriotteeseen**
- Mikäli tunnustetun tutkinnon osan **tutkintokieli** poikkeaa suoritettavan tutkinnon tutkintokielestä, niin viitetietoihin merkitään, millä kielellä kyseinen tutkinnon osa on suoritettu
- **Tutustu todistuksia koskeviin ohjeisiin:**

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Ohje_todistuksiin_ja_niiden_liitteisiin_merkittavista_tiedoista_ammattillisessa_koulutuksessa.pdf

Esimerkkejä viitemerkinnöistä

- Tutkinnon osa on tunnustettu kone- ja tuotantotekniikan perustutkinnosta (21.12.2017, OPH-2541-2017). Tutkinnon osan laskennallinen laajuus tässä tutkinnossa on 15 osaamispistettä.
- Tutkinnon osa on tunnustettu liiketalouden perustutkinnosta (28.10.2014, 59/011/2014). Tutkinnon osan osaamisen arviointia on mukautettu ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998) 19 a §:n perusteella.
- Tutkinnon osa on tunnustettu metsäalan perustutkinnosta (20.12.2017, OPH-2539 2017). Toinen kotimainen kieli, ruotsi, pakollisen osa-alueen kohdalla on poikettu osaamistavoitteista ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 66 §:n perusteella. Opiskelija on suorittanut tämän sijaan viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä, englanti, 1 osp (VNA 673/2017, 3 §).
- Tutkinnon osa on tunnustettu lukio-opinnoista (lukion opetussuunnitelman perusteet 2015).
- Tutkinnon osa on tunnustettu ammattikorkeakouluopinnoista. Todistuksen on antanut Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 29.5.2020. (tai Koski-tietoihin perustuen suorituksen pvm)
- Poikkeukset: Tätä viitetietoa käytetään **todistuksessa** ainoastaan yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja -tutkinnon osassa.
 - Yhteisen tutkinnon osan osa-alue on tunnustettu lukio-opinnoista (lukion opetussuunnitelman perusteet 2019).
 - Yhteisen tutkinnon osan osa-alue on tunnustettu luonto- ja ympäristöalan perustutkinnosta (20.12.2017, OPH-2847-2017).

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos

OPH/Ammatillinen koulutus
ammattillinenkoulutus@oph.fi

